

СТАНОВИЩЕ

От д-р Георги Йорданов Георгиев – доцент по Растениевъдство в „Опитна станция по соята – Павликени” ДП, член на научно жури назначено със заповед №НП-08-102/21.08.2014 г. на Председателя на ССА – София

Върху дисертационен труд за придобиване на научна степен „Доктор на науките” в професионално направление Растениевъдство- ш.6.1, по научна специалност –ш. 04.01.14 - Растениевъдство

Тема на дисертационния труд: „Двуоткосно прибиране на зимуващ фуражен грах (*Pisum sativum* L., ssp. *Arvense*)”

Автор: Тодор Симеонов Кертиков – професор, д-р в отдел „Технология и екология на фуражните култури” на ИФК – Плевен

Кратки автобиографични данни и академично развитие.

Тодор Симеонов Кертиков е роден на 28.06.1957 г. в с. Сваленик, обл. Русенска. Завършва висше агрономическо образование, специалност „Полевъдство”. Придобива научна степен „доктор” -1991 г. и научни звания „доцент” -1996 г. и „професор” -2010 г. Заема ръководни длъжности в ССА – София, ИФК – Плевен, а понастоящем е член на Акредитационния съвет на Националната агенция по Обучение и Акредитация. Бил е член и ръководител на множество научни и експертни съвети, както и член на редколегии на научни списания у нас. От 2013 г. е председател на Експертния съвет по Почвознание, общо земеделие и мелиорации към ССА. Съавтор и автор е на 4 сорта фуражни култури и множество технологии за производство на фуражни култури. Бил е ръководител на 2 международни проекта и на 5 научни проекта към ССА и е участвал в още 8 проекта също към ССА. Един докторант и няколко дипломанти успешно са защитили под неговото научно ръководство. Участвал е с доклади в 14 международни форума проведени у нас и в чужбина. Споменавам тези факти с цел категоричната ми позиция относно неговият последователен, ангажиращ и успешен професионален и творчески път на развитие.

Анализ и оценка на актуалността и резултатите от дисертацията .

В дисертационният труд се изследва един нов подход в агротехниката на зимуващ фуражен грах сорт „Мир”, а именно проучване на двуоткосното му прибиране, отглеждан както самостоятелно, така и в смесени посеви с тритикале сорт „Вихрен”. Целта е пряко свързана и с няколко конкретни задачи, даващи комплексност, многообразие и завършеност на труда, а именно: биологични възможности на културата при използване на метода, продуктивни възможности (свежа и суха маса, добив зърно, протеин), химичен състав и качество на фуража и завършва с икономическа оценка на метода за производство на фураж и семена. Всичко това е изследвано при различни фактори и варианти: фенофази на прибиране, височина на косене, срокове на сеитба, сеитбени норми, торови норми, в самостоятелен и смесен посев, което

го прави още по-комплексен от научна гледна точка, но и същевременно и по-адаптивен, относно практическата му приложимост.

Изследването е проведено през периода 1996 – 2008 г. в ИФК – Плевен на Второ опитно поле и в лабораторния комплекс, като са изведени дванадесет едно, дву- и трифакторни полски опита с общо над 50 варианта и различни комбинации между тях, и четири полско-лабораторни опита за проучване химическия състав и качеството на фуража и семената, които са идентични на основните полски опити или са част от тях, но са напълно необходими за целите на проучването. Приложена е адекватната за културата агротехника, проучен е голям обем фенологични, физиологични и структурни показатели на добива, извършени са съответните на поставените цел и задачи химични анализи на почва и растителни проби, като са използвани общоприетите методи и апаратура за определянето им. Извършената подробна агрометеорологична характеристика на района по години и групирането им в различни групи според обезпечеността на агрометеорологичните показатели (основно валежи и температури) показва, че изследването обхваща години и периоди с различна вариация на агрометеорологичните условия, което е от значение за достоверността и приложимостта на изводите и приносите.

Раздела за резултати и обсъждане обхваща 130 страници, което е по-вече от 50% от целият труд от общо 247 стр. Резултатите са представени в 69 таблици, 24 фигури и 23 цветни снимки, а литературния преглед е от 371 източника, от които 212 на кирилица и 159 на латиница.

Във връзка с дисертацията са отпечатани 15 оригинални научни труда предимно в наши научни списания, от които 4 са самостоятелни, 10 са в съавторство, където автора е на първо място и само в една, авторът е на второ място.

Въз основа на извършената експериментална дейност на базата на коректната методическа и статистическа обработка на данните, са формулирани 15 достоверни изводи.

Авторефератът също напълно съответства на структурата на дисертацията, представя основните резултати и приноси съдържащи се в дисертацията.

Оценка на приносите:

В резултат на проведените дългогодишни експерименти и направените достоверни изводи са формулирани 7 приноса с теоретичен характер и 4 приноса с приложен характер. В по-обобщен и съкратен вид могат да се посочат следните:

1. Установено е, че двуоткосното прибиране на зимуващ фуражен грах отглеждан в самостоятелни и смесени с тритикале посеви е напълно възможен агротехнически подход (метод), който е в пряка зависимост от агроклиматичните условия, фазата на прибиране, височината на косене и темпа на вторичен растеж.

2. Установено е, че при прибирането на първи подраст на зимуващ фуражен грах в по-ранни фенофази, отрастване на нови стъбла и появата на вторичен растеж се извършва основно от прилистниците на кореново – стърнищното стебло, и в по-малка част от кореново – шийни спящи пъпки.

3. Експериментално е установено, че получаването на зърно от зимуващ грах от втори подраст е възможно, когато първи подраст се реколтира за свежа маса във фенофаза „бутонизация – начало на цъфтеж” до 25% цъфтеж на посева.

4. Създаденият агротехнически подход е високоефективен, алтернативен и съдържащ богата информация и данни свързани с прилагането на добрите земеделски и растителнозащитни практики. Същият може да бъде използван и като теоретична и практическа основа за създаване на нова или актуализирана технология за производство на фураж от зимуващ грах (самостоятелно и в смеска с тритикале), в т. число и за биологично производство.

Бележки и препоръки:

Считам, че ако някои от таблиците бяха представени в графичен вид, данните в тях щяха да имат не само по-добро визуално изражение, но биха били и още по-убедителни като резултати (табл. 45, 46, 50, 56, 57 и др.).

Отбелязвам и факта, че проф. Кертиков се е съобразил с предварително направените от мен несъществени забележки, и те са били взети предвид при окончателното написване на дисертацията.

Заклучение:

Като имам предвид огромната по-обем научно-експериментална дейност на автора в продължение на 13 години, приложените адекватни методи на експериментиране в полски и лабораторни условия, логичния, научно-обоснован и прецизен анализ на експерименталния материал, методичната и теоретична подготовка, **давам положителна оценка** и препоръчвам на членовете на Научното жури да гласуват „за” придобиване на научна степен „**Доктор на науките**” в професионално направление – Растениевъдство ш.б.1, по научна специалност –ш. 04.01.14 – Растениевъдство на проф., д-р Тодор Симеонов Кертиков от ИФК – Плевен.

15.09.2014 г.

гр. Павликени

Изготвил становището:

/доц., д-р Георги Георгиев/